

ARVIOINNIN EETTISET PERIAATTEET¹

VANTAAN KAUPUNGIN ULKOISESSA TARKASTUKSESSA

Hyväksytty tarkastuslautakunnassa 19.6.2017 § 4

Ulkoinen tarkastus noudattaa arviointiyössään seuraavia periaatteita:

KÄYTTÖKELPOISUUS

Arvioinnit laaditaan siten, että ne perustuvat luotettavaan, käyttökelpoiseen ja mahdollisimman kattavaan sekä ajankohtaiseen aineistoon niin, että tarkastuslautakunta ja seuraavassa vaiheessa kaupunginvaltuusto saavat monipuolisen kuvan tarkasteltavasta asiakokonaisuudesta.²

TOTEUTTAMISKELPOISUUS

Arvioinnin tuloksena esitetyt suositukset ovat toteuttamiskelpoisia. Tämä tarkoittaa arvioinnin realistisuutta, järkevyyttä ja selkeyttä.³

EETTINEN HYVÄKSYTTÄVYYS

Arvioinnit tehdään lakia ja eettisesti kestävästä menettelyä noudattaen muun muassa siten, että arviointi kohdistuu aina tarkasteltaviin asioihin eikä niistä vastaaviin tai niitä toteuttaviin henkilöihin.⁴

TARKKUUS

Arvioinnit tuottavat ja välittävät pätevää tietoa niistä tekijöistä, jotka määrittävät arvioinnin kohteena olevan asian tilan.⁵

¹ Valmistelu perustuu Kuntaliiton arviointisuositukseen (2006) käyttämään Colin Robinsonin teokseen "Käytännön arvioinnin perusteet" vuodelta 2001. Tilintarkastuksen eettiset periaatteet on JHTT-yhdistyksen julkaisussa "Julkishallinnon hyvä tilintarkastustapa", Helsinki 2006.

² Käyttökelpoisuus, erityisesti seuraavat alakohdat, julkaisusta Suositus arvioinnista kuntien valtuustoille: Tiedon laajuus ja valikointi, Arvojen määrittely, Raportin selkeys, Raportoinnin ajoitus ja levitys, Arvioinnin vaikutus.

³ Toteuttamiskelpoisuus, erityisesti alakohdat: Käytännön toteuttaminen, Kustannusvaikuttavuus.

⁴ Eettinen hyväksyttävyys, erityisesti alakohdat: Ihmisten oikeudet, Ihmisten välinen vuorovaikutus, Huolellinen ja monipuolinen tilanteen arviointi.

⁵ Tarkkuus, erityisesti alakohdat: Arvioitavan toiminnan dokumentointi, Arvioinnin tarkoituksen ja menettelytapojen kuvaaminen, Oikeat tietolähteet, Tiedon validiteetti, Johtopäätösten oikeutus, Puolueeton raportointi.

Käyttökelpoisuus

Tiedon laajuus ja valikointi. Hankittava tieto tulee kerätä niin, että se vastaa olennaisiin kysymyksiin ja on ilmaisevaa asiakkaiden ja muiden intressien kannalta.

Arvojen määrittely. Näkökulmat, menetelmät ja päättely, joihin tulosten esittely perustuu, tulee kuvata niin huolellisesti, että arvojen arvioinnin perusteet tulevat myös selviksi.

Raportin selkeys. Arviointiraportin tulee kuvata selkeästi arvioitava kohde, sen konteksti ja tarkoitus, menettelytavat ja arvioinnin tulokset niin, että kaikki olennainen tieto on raportissa ja se on helposti ymmärrettävissä.

Raportoinnin ajoitus ja levitys. Merkittävien välitulosten ja lopullisten arviointiraporttien tulee olla käytettävissä sellaisessa aikataulussa, että niitä voidaan käyttää ajallisesti mielekkäästi.

Arvioinnin vaikutus. Arvioinnit tulee suunnitella, toteuttaa ja raportoida sellaisilla tavoilla, jotka lisäävät niiden käytön ja hyödyntämisen todennäköisyyttä.

Toteuttamiskelpoisuus

Käytännön toteuttaminen. Arviointi tulee toteuttaa toimintaa mahdollisimman vähän häiritsevällä tavalla, mutta kuitenkin niin, että tarvittava tieto saadaan.

Kustannusvaikuttavuus. Arvioinnin tulee olla tehokas ja tehty niin, että sen tulokset vastaavat siihen käytettyjä resursseja: tieto on riittävän merkittävää suhteessa käytettyihin voimavaroihin.

Eettinen hyväksyttävyys

Ihmisten oikeudet. Arvioinnit tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että ihmisarvoa ja ihmisten oikeuksia kunnioitetaan ja suojellaan.

Ihmisten välinen vuorovaikutus. Arvioinnin tekijöiden tulee kunnioittaa ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita siten, ettei arviointi aiheuta niille uhkaa tai vahinkoa.

Huolellinen ja monipuolinen tilanteen arviointi. Arvioinnin tulee huomioida arvioitava ilmiö kokonaisuutena vahvuuksineen ja heikkouksineen niin, että vahvuudet voidaan nähdä esille tuotujen ongelmien yhteydessä.

Tarkkuus

Arvioitavan toiminnan dokumentointi. Arvioitava toiminta on kuvattava ja dokumentoitava tarkasti siten, että kokonaisuus on selkeästi tunnistettavissa.

Arvioinnin tarkoituksen ja menettelytapojen kuvaaminen. Arvioinnin tarkoitusta ja sen toteuttamista tulee kuvata ja seurata riittävän yksityiskohtaisesti, jotta ne voidaan tunnistaa ja niitä voidaan arvioida.

Oikeat tietolähteet. Arviointia varten kerätty tieto on kuvattava riittävän yksityiskohtaisesti, jotta sen asianmukaisuutta voidaan arvioida.

Tiedon validiteetti (kyky mitata sitä mitä on tarkoitus). Tiedonkeruun tavat valittava tai kehitettävä ja toimeenpantava siten, että voidaan varmistaa tulkinnan validisuus suhteessa tiedon tarkoitettuun käyttöön.

Tiedon luotettavuus (reliabiliteetti, ei-sattumanvaraisuus). Tiedonkeruun tavat on valittava tai kehitettävä ja toimeenpantava varmistaen tiedon riittävän luotettavuuden tavoiteltua käyttöä silmälläpitäen.

Tiedon systemaattisuus. Arvioinnissa käytetty koottu, käsitelty ja raportoitu tieto on kuvattava systemaattisesti ja kaikki havaitut virheet ja puutteet on korjattava.

Kvantitatiivisen aineiston analysointi. Arvioinnin määrällinen aineisto on analysoitava asianmukaisesti ja systemaattisesti niin, että arviointikysymyksiin vastataan tehokkaasti.

Kvalitatiivisen aineiston analysointi. Arvioinnin laadullinen aineisto on analysoitava asianmukaisesti ja systemaattisesti niin, että arviointikysymyksiin vastataan tehokkaasti.

Johtopäätösten oikeutus. Arvioinnin tuomat johtopäätökset on osoitettava selkeästi ja niihin päätyminen on perusteltava, jotta kaikki osalliset voivat arvioida niitä.

Puolueeton raportointi. Raportoinnissa käytettävien menettelytapojen tulee taata, etteivät henkilökohtaiset tunteet tai mikään osapuolen ennakkoluulot tai mieltymykset vääristä tuloksia.